

4. Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення публічних закупівель: Закон України від 29.08.2019 р. № 1076. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JI00053A.html (дата звернення: 21.10.2019 р.).

Польчик Світлана Василівна
секретар Ратнівська сільська рада Луцького району Волинської області

ПРОБЛЕМАТИКА ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Актуальність теми дослідження зумовлена проведенням децентралізації в Україні, метою якої є забезпечення ефективного функціонування місцевого самоврядування, наданні якісних послуг населенню та створення комфортних умов для громади загалом. Для того, щоб забезпечити виконання цих цілей, звичайно потрібно забезпечити належне фінансове функціонування та наповнення бюджету громад. Тому якісне формування місцевих бюджетів сьогодні є важливим питанням і потребує додаткового дослідження.

Питання якісного формування доходів місцевих бюджетів в умовах фінансової децентралізації досліджувалися багатьма вітчизняними вченими, такими як: Г. Возняк, О. Кириленко, І. Луніна, Б. Малиняк, В. Опарін, К. Павлюк, В. Плескач, Н. Прокопенко, І. Сторонянська та ін. Незважаючи, на велику кількість досліджень, питання наповнення місцевих бюджетів залишається до кінця нерозкритим, у зв'язку із постійними змінами у Податковому та адміністративному законодавстві.

Мета дослідження полягає у висвітленні поточного стану формування доходів місцевих бюджетів в умовах децентралізації, висвітленні основних проблем при формуванні бюджету та постановці пропозиції щодо якісного формування та виконання бюджету.

У Бюджетному кодексі України доходи розмежовано на ті, що закріплюються за бюджетами місцевого самоврядування та ті, що надходять із центрального бюджету [0, с. 41–45]. З метою забезпечення принципу самостійності місцевих бюджетів і надання фінансової незалежності органам місцевого самоврядування при виконанні

покладених на них функцій, основна увага зосереджена на власних дохідних джерелах.

Результат виконання місцевого бюджету демонструє загальний соціально-економічний стан відповідної території та її потенціал до сталого розвитку. Якщо місцевий бюджет володіє достатньою кількістю ресурсів, то це свідчить про те, що територіальна громада може надавати більшу кількість різноманітних послуг своїм жителям. Це проявляється у реалізації соціальних та інфраструктурних проектів, залучені інвестиційного капіталу, розробці програми місцевого розвитку, створені умов для розвитку підприємництва та фінансування інших заходів для покращення умов проживання жителів громади [2, с. 83].

Предметом дослідження є процес формування доходів сільського бюджету Гіркополонківської ОТГ, а завдання полягає у з'ясуванні основних тенденцій та проблем формування місцевого бюджету. Громада перебуває у процесі становлення та набуття практичного досвіду в управлінні місцевим бюджетом.

Відповідно до рішення Гіркополонківської сільської ради, загальна сума доходів бюджету на 2019 р. складає 47,1 млн. грн., в т.ч. загальний фонд – 46,3 млн. грн., спеціальний фонд – 0,8 млн. грн. Якщо взяти до уваги бюджети місцевих рад до моменту об'єднання, за попередній 2018 рік, то загальний обсяг трьох бюджетів складав 20 млн. грн. Тобто, бюджет громади цих сіл порівняно з 2018 роком зріс більше, ніж у два рази (з 20 млн. грн. до 47 млн. грн.). У розрахунку на 1 жителя, в середньому, власні надходження громади становлять 2 611 грн., в той час, як до об'єднання, наприклад, по Ратнівській сільській раді власні доходи на одного жителя становили 987 грн.

За результати виконання місцевого бюджету за 6 місяців 2019 року до загального фонду місцевого бюджету (без урахування трансфертів) надійшло 8,3 млн. грн., що складає 48% від річного обсягу надходжень, затвердженого місцевою радою.

До бюджету Гіркополонківської ОТГ крім доходів, що отримували місцеві бюджети до їх об'єднання, зараховується ще 60% податку на доходи фізичних осіб. Раніше цей податок зараховувався до районного бюджету. Крім цього, бюджет отримує базову дотацію, освітню та медичну субвенцію, та державну субвенцію на розвиток інфраструктури.

Згідно рішення сільської ради «Про стан виконання бюджету об'єднаної територіальної громади за I півріччя 2019 року» дохідна частина бюджету громади становить 25,8 млн. грн. з них:

- власні доходи – 8 392,1 тис. грн.;
- базова дотація – 2 793,0 тис. грн.;
- освітня субвенція – 9 877,8 тис. грн.;
- медична субвенція – 2 391,5 тис. грн.;
- інфраструктурна субвенція – 774,0 тис. грн.;
- субвенція на соціально-економічний розвиток – 187,0 тис. грн.;
- додаткова дотація – 1 226,4 тис. грн.;
- інша субвенція – 188,9 тис. грн.

Доходи сільського бюджету Гіркополонківської ОТГ за I півріччя 2019 року зображі на табл 1.

Таблиця 1

Структура власних доходів сільського бюджету Гіркополонківської ОТГ за I півріччя 2019 року

Вид податку	Обсяг надходжень, тис. грн.	Частка у % відповідно до власних надходжень
<i>Податки на доходи</i>	4 991,6	59,5
<i>Єдиний податок</i>	2 190,1	26,0
<i>Податок на майно</i>	908,0	10,8
<i>Акцизний збір</i>	217,4	2,6
<i>Туристичний збір</i>	1,5	0,02
<i>Інші доходи</i>	83,5	1,0

Провівши аналіз структури власних надходжень до бюджету ОТГ, бачимо, що найбільшу частку доходів до місцевого бюджету складає ПДФО. Найвищі значення цієї статті зафіксовані у громадах з високим рівнем доходів на 1 мешканця. В нашому випадку частка ПДФО у власних надходженнях складає 59,5%, що більше, ніж половина всіх надходжень.

З огляду на зміни до податкового законодавства та розвиток підприємницької діяльності, значні надходження зафіксовано від єдиного податку, що складають 2,2 млн. грн., або 26% від загальної суми власних надходжень.

Також вагомим джерелом доходів місцевого бюджету є податок на майно, що становить 10,8% власних доходів. Зауважимо, що орендна плата з юридичних осіб становить 489,9 тис. грн.

Не можна залишити поза увагою і те, що впродовж 6 місяців 2019 року перевиконання дохідної частини місцевого бюджету становило 1,1 млн. грн. Провівши аналіз виконання плану доходів сільського бюджету Гіркополонківської ОТГ, бачимо, що за багатьма видами

надходжень виконання становить понад 100%, а податкові надходження з фізичних осіб, що сплачуються податковими агентами із доходів платника податку інших ніж заробітна плата взагалі сягнули 300% виконання від річного плану. Виконання доходів від власності та підприємницької діяльності становило 242%, трішки меншим було перевиконання по Єдиному податку з сільгоспвиробників (201%) та земельний податок з юридичних осіб (188%).

В результаті бачимо, що децентралізація сприяє якісному наповненню місцевого бюджету, місцеве самоврядування відходить від притаманної споживацької позиції, але водночас спостерігаємо, що органи місцевого самоврядування інформаційно обмежені: новоутворенні громади, як в нашому випадку, не володіють інформацією про суб'єкти господарювання на підвладній території, земельні ділянки та їх призначення, об'єкти житлової та нежитлової нерухомості та інше. Внаслідок даних причин, громада не може бачити реальної картини власних доходів, а разом з тим і забезпечити належним чином потреби своїх жителів та розвиток населених пунктів.

Отже, бюджет об'єднаної територіальної громади це основа функціонування громади та важливий інструмент для забезпечення її соціально-економічного розвитку. Провівши аналіз, можемо зробити висновки, що необхідно внести зміни до Податкового кодексу та налагодити співпрацю із органами фіскальної служби щодо посилення контролю за обліком платників податків, сплатою місцевих податків, а саме розробити механізм роботи між наданою місцевим органам влади податковою і бюджетною автономією.

Література:

1. Кириленко О. П., Малиняк Б. С., Письменний В. В., Русін В. М. Планування та управління фінансовими ресурсами територіальної громади / За ред. О. П. Кириленко, Б. С. Малиняка. Тернопіль: Економічна думка, 2018. 360 с.
2. Малиняк Б. Недоліки планування бюджетів об'єднаних територіальних громад органами місцевого самоврядування та шляхи їх усунення. *Фінанси України*. 2019. № 5. С. 79–96. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2019.05.079>.